

Lägesrapport samt en blick mot framtiden

Skärgårdshavets fiskerigrupps verksamhet under programperioden 2014 - 2020

I SAMMA BÅT – SAMASSA VENESSÄ RF RY

Maria Saarinen
20.5.2020

Innehåll

1 SKÄRGÅRDHAVETS FISKERIGRUPP	2
1.1 Verksamhetens syfte.....	2
1.2 Verksamhetsområdet och företagen inom fiskerinäringen	2
1.3 Behandling av projektansökningar.....	3
2. FINANSIERADE PROJEKT	3
3. UTNYTTJANDE AV FISKERINÄRINGENS INVESTERINGSSTÖD I SKÄRGÅRDHAVETS OMRÅDE	6
4. UTVÄRDERING AV FISKERIGRUPPENS VERKSAMHET	8
5. DEN KOMMANDE PROGRAMPERIODEN OCH FISKERINÄRINGENS STÖRSTA UTMANINGAR	10

1 SKÄRGÅRDHAVETS FISKERIGRUPP

1.1 Verksamhetens syfte

Skärgårdshavets fiskerigrupp är en verksamhetsform för lokal utveckling som hör till Europeiska havs- och fiskerifondens (EHFF) operativa program för Finland. Det finns nio fiskerigrupper i Fastlandsfinland och en på Åland. Gruppernas uppgift är att befrämja utvecklingen av fiskerinäringen på sitt område enligt den **utvecklingsstrategi**^{*)} som uppgjorts.

Fiskerigruppens viktigaste påverkningsmetoder är att **finansiera lokala, allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt** ur den budgetram som beviljats från EHFF samt att **informera och aktivera områdets aktörer**. Den för uppgiften anställda fiskeriaktivatorn ansvarar för det praktiska arbetet.

Även EHFF:s investeringsstöd som NTM-centralerna beviljar företag och kommuner stöder för sin del förverkligandet av den regionala utvecklingsstrategin. Fiskeriaktivatorn hjälper ofta till även i dessa ansökningsprocesser.

Leader-föreningen I samma båt – Samassa veneessä rf ry förvaltar Skärgårdshavets fiskerigrupp, men på fiskerigruppens område verkar också tre andra Leader-föreningar (Ravakka, Varsin Hyvä och Ykkösakseli). ISBs hemort är Pargas stad.

1.2 Verksamhetsområdet och företagen inom fiskerinäringen

Verksamhetsområdet för Skärgårdshavets fiskerigrupp täcker de 14 kommuner i Skärgårdshavet, som har områden vid kusten. Kommunerna är Gustavs, Töfsala, Vemo, Virmo, Masku, Nådendal, Reso, Åbo, S:t Karins, Pemar, Sagu, Salo, Pargas och Kimitoön. Även kommunerna deltar i finansieringen av fiskerigruppens verksamhet.

På området verkade i början av år 2020 ungefär 200 kommersiella fiskare. En dryg tredjedel av fiskarna (72 personer) var heltidsfiskare, dvs. omsättningen de får av sitt fiske överstiger 10 000 € i året.

Vattenbruksanläggningarna är 53, och deras sammanräknade tillväxt var år 2019 ungefär 3,7 miljoner kilo. Odlingsplatserna är i Gustavs, Nådendal, Pargas och Kimitoön.

Det finns ett femtontal fiskförädlingsföretag på området, och en del av dem är betydande även på nationell nivå.

*) Skärgårdshavets fiskeristrategi 2014 - 2020 <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/skargardshavets-fiskeristrategi-2014-2020/?lang=sv>

1.3 Behandling av projektansökningar

Förverkligandet av utvecklingsstrategin leds av en styrgrupp. Styrgruppen behandlar och poängsätter de projektansökningar som kommit till fiskerigruppen och ger utlåtande om dem till NTM-centralen i Egentliga-Finland. Som styrgruppens föredragande och sekreterare fungerar fiskeriaktivator Maria Saarinen.

Styrgruppen består av nio medlemmar och deras personliga suppleanter (tabell 1). Medlemmarna väljs på basen av trepartsprincipen så, att representerade i gruppen är den offentliga sidan, företag och samfund samt områdets invånare. Medlemmarnas mandatperiod är två år. Som undantag av detta är västra skärgårdens kommuner, som självständiga har beslutat om ett kortare tursystem.

Tabell 1. Styrgruppens sammansättning år 2020.

JÄSEN - ORDINARIE	HENKILÖKOHTAINEN VARAJÄSEN - SUPPLEANT
Julkinen taho - Offentlig	
Engblom Henry / Kemiönsaari - Kimitoön	Lehtola Teijo / Salo
Hörkkö Jari-Antti / Naantali - Nådendal	Mäki Olli-Pekka / Turku - Åbo
Lehtinen Jukka / Kustavi - Gustavs	Ylhäinen Taito / Masku
Järjestöt - organisationer	
Sahlstén Olavi / Airiston-Velkuan kalatalous- alue ja Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry	Antila Janne / Velkuan kalastajaseura
Niinikorpi Anu / Länsi-Suomen kalatalous- keskus	Granström Olav / Åbolands Fiskarförbund
Mattsson Kaj / Åbolands Fiskarförbund	Rannikko Petri / Länsi-Suomen kalatalous- keskus
Yksityiset - privat	
Lerche Olof / Parainen - Pargas	Eloranta Antero / Naantali - Nådendal
Toivonen Saija / Mynämäki - Virmo	Lindström Teijo / Taivassalo - Tövsala
Penttinen Kari / Parainen - Pargas	Eskola Leena / Parainen - Pargas

2. FINANSIERADE PROJEKT

Skärgårdshavets fiskerigruppens verksamhet inleddes i början av år 2016. Gruppen har fram till den 20.5.2020 finansierat 33 projekt, åt vilka det har beviljats stöd sammanlagt ungefär 585 000 euro (tabell 2, s. 4 – 5).

De projekt som finansieras skall ha koppling till utvecklingen av fiskerinäringen. Tyngdpunkterna i Skärgårdshavets fiskeristrategi är Samarbete och nätverkande, Utveckling av värdekedjan samt Höjning av fiskresursernas utnyttjande- och förädlingsgrad.

PROJEKT	SÖKANDE	BUDGET	STÖD €	STÖD %	LÄGE
Mellanskarvens nya störningsmetoder 2016	Airisto-Velkua fiskeområde	26 789	22 771	85	slutfört
Möjligheter för gräsälens passiva jakt samt effektivisering av fångstmetoder	Pemars samkommun för utbildning	38 950	29 992	77	på gång
Infokryssningen för kommersiella fiskare 2017	I samma båt - samassa veneessä	24 352	16 672	68	slutfört
Inverkan av regleringen av Skärgårdshavets gösfiske på gösarnas medelstorlek	Airisto-Velkua fiskeområde	33 155	33 155	100	slutfört
Ökad kännedom om Skärgårdshavets nors	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	18 741	14 992	80	slutfört
Skärgårdshavets fiskbodan	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	6 076	6 076	100	slutfört
Studieresa till Aalborg fiskemässa	I samma båt - samassa veneessä	19 170	9 913	52	slutfört
Utveckling av istillförsel i Merimasku fiskehamn	Nådendal stad	15 317	12 254	80	slutfört
Hundra år fisk från Skärgårdshavet - historia och framtid	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	21 157	17 133	81	slutfört
Anskaffning av vassklippare	Hyppeis delägarlag	3 050	2 440	80	slutfört
Fiskefartygets säkerhetskurs för yrkesfiskare och yrkesfiskarstuderande	Pemars samkommun för utbildning	13 588	11 088	82	på gång
Strömmingens parasitmaskar; förekomst, värdarter samt inverkan på Skärgårdshavets fiskerinäring	Skärgårdshavets forskningsinstitut	24 254	24 254	100	slutfört
Den lokala fiskens kundorienterade produktutveckling och ökning i värde i Åboland	Brahea-keskus / Åbo Universitet	19 869	14 902	75	slutfört
Effektivisering av säljakt i Skärgårdshavet	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	25 711	23 140	90	slutfört
Gösseminarium	Airisto-Velkua fiskeområde	6 362	6 362	100	slutfört
Hela kollektivet med på att lösa skarvproblemet	Airisto-Velkua fiskeområde	17 577	12 577	72	slutfört
Fiskarna cirkulerar effektivt	Pemars samkommun för utbildning	13 553	10 842	80	slutfört

PROJEKT	SÖKANDE	BUDGET	STÖD €	STÖD %	LÄGE
Tvättansläggning för ryssjor	Tövsala kommun	28 000	22 400	80	slutfört
Utredning över ny reningsteknik för avloppsvattnen i Kälidinge fiskhamn	Pargas stad	28 820	28 820	100	slutfört
Infokryssningar för kommersiella fiskare och fiskeområdesaktörer 2019 - 2020	I samma båt - samassa veneessä	39 968	27 968	70	på gång
Fiskemässan 2019 i Pargas	Pemars samkommun för utbildning	15 955	11 764	74	slutfört
Yrkesfisket och den inhemska fisken bekanta till barn och ungdomar	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	29 828	23 862	80	på gång
Ryssjefiskets teknik och yrkesmässiga know-how till strömmingsundersökning – pilotprojekt 2019-2020	Skärgårdshavets forskningsinstitut	37 500	26 250	70	på gång
Relationen mellan ytvattens statusklassificering och fiskodling	Finlands fiskodlarförbund	43 000	30 000	70	på gång
Mer synlighet till fiskerinäringen i YouTube	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	11 217	11 217	100	på gång
Studieresa till Trondheim fiskemässa 2020	I samma båt - samassa veneessä	48 805	26 292	54	på gång
Framtidens fiskare	Länsi-Suomen Kalatalouskeskus	10 562	10 562	100	på gång
Främjande av kustfiskets verksamhetsmöjligheter	Airisto-Velkua fiskeriområde	29 968	25 473	85	på gång
Karriären öppnar sig inom fiskerihushållning	ProAgria Länsi-Suomi	33 130	28 160	85	på gång
Skydd mot skarvar	Gustavs-Nystad fiskeriområde	19 021	15 217	80	på gång
Utöver dessa är Skärgårdshavets fiskeaktionsgrupp med i ett internationellt säl- och skarvprojekt	Södra-Finlands fiskeaktionsgrupp	15 950	15 950	100	på gång
.. Samt i ett nationellt säl- och skarvprojekt	Södra-Finlands fiskeaktionsgrupp	13 000	13 000	100	på gång
SAMMANLAGT		732 395	585 498		

Som projektsökanden har förutom kommunerna varit olika aktörer inom fiskerihushållningen. Fastän det inte funnits projektsökanden i alla kommuner, så inverkar projektens åtgärder och nyttan av dem nästan utan undantag på hela Skärgårdshavets fiskerigrupps verksamhetsområde. De största projektsökanden har varit Länsi-Suomen kalatalouskeskus, Airisto-Velkua fiskeriområde, Pemarns samkommun för utbildning (Fiskeri- och miljöinstitutet) samt Skärgårdshavets forskningsinstitut vid Åbo universitet. Även Leader I samma båt – Samassa veneessä ry, som förvaltar fiskerigruppen, har förverkligat projekt kring seminarie- och studieresor, som har varit viktiga, men för vilka det inte hittats andra sökanden. Fiskeriaktivator Maria Saarinen har fungerat som ansvarsperson för dessa projekt. Tilläggsuppgifter om de finansierade projekten <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/vireilla-olevat-hankkeet/?lang=sv>

I sin kommunikation har fiskerigruppen satsat speciellt på att lyfta fiskerinäringens offentliga image och att befrämja den lokala fiskens popularitet. Kolla t.ex. vår bloggserie HJÄLTAR VID VÅR KUST på fiskerigruppens webbsida, som blivit mycket populär!

Blogg: Hjältar vid vår kust

DET FINNS HJÄLTAR VID VÅR KUST -serien presenterar under år 2020 yrkesfiskare som gjort en lång karriär i Skärgårdshavet. Fiskarnas roll för befrämjande av havets och finländarnas hälsa är obestridliga. Utöver detta är naturfiskens klimatpåverkan betydligt mindre än för något annat proteinråämne från djurriket i vår näring.

Den nuvarande programperioden avslutas officiellt den 31.12.2020, men i och med förseningen av nästa programperiod kan nuvarande programperiods medel fördelas ända till utgången av år 2023. Fiskerigruppen har ännu ungefär 165 000 euro att bevilja för projekt (läget 20.5.2020).

3. UTNYTTJANDE AV FISKERINÄRINGENS INVESTERINGSSTÖD I SKÄRGÅRDSHAVETS OMRÅDE

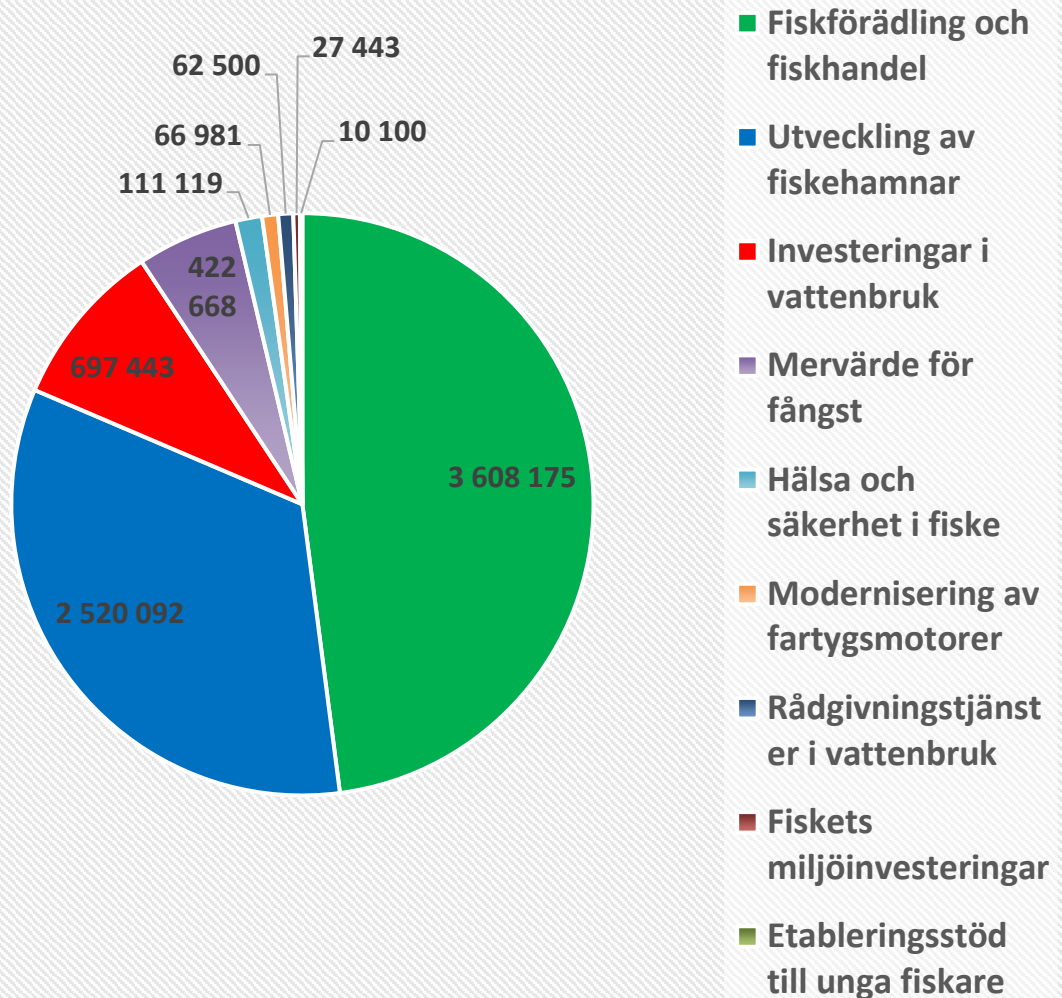
Europeiska havs- och fiskerifondens investeringsstöd finns att fås för utvecklingen av offentliga fiskehamnar och lossningsplatser samt för företag inom fiskerinäringen^{*)}, och stöd söks från NTM-centralen. Under den föregående programperioden 2007 – 2013 finansierade även fiskerigrupperna privata investeringar, men under nuvarande period är detta inte tillåtet.

De investeringsstöd som NTM-centralen beviljar stöder för sin del förverkligandet av Skärgårdshavets utvecklingsstrategi. Förutom fiskerigruppens basverksamhet har till fiskeriaktivator Maria Saarinen arbetsuppgifter hört rådgivnings- och aktiveringsarbete i flera av de i området förverkligade investeringarna i fiskerinäringen. Rådgivning och hjälp har getts speciellt för de kommersiella fiskarnas stödansökningar.

I Skärgårdshavets fiskerigrupps område har det under nuvarande programperiod beviljats ungefär 7,5 miljoner euro EHFF-investeringsbidrag (figur 1). Det här är ungefär 21 procent av de stöd som beviljats i Finland. Antal projekt har varit sammanlagt 109.

*) företag inom kommersiellt fiske, vattenbruk, fiskförädling och fiskhandel

Skärgårdshavets EHFF-stöd (€) under olika årgärder

Figur 1. I Skärgårdshavets fiskerigrupps område beviljade EHFF-investeringsstöd under programperioden 2014 – 2020 (källuppgifter: NTM-centralen i Egentliga Finland).

I investeringsstöden ingår mängdmässigt mest fiskarnas småskaliga projekt. Räknat i euro har den överväldigande delen av stödet beviljats för fiskehamnsinvesteringar (Gustavs, Töfsala, Pargas) och för fiskförädlingsinvesteringar, av vilka den största är fiskmjölsfabriken på Kimitoön (tabell 3). Berättigade till EHFF-stöd är för fiskets del 1-gruppens kommersiella fiskare, eller de fiskare, vars årliga omsättning från fiskeverksamheten överstiger 10 000 euro.

Tabell 3. Antalet och den regionala fördelningen av EHFF-investeringsstöd i Skärgårdshavets fiskerigrupps område.

KOMMUN / STAD	INVESTERINGS- STÖDET		ANTAL PROJEKT
	€		
S:t Karins	0	0	
Kimitoön	3 381 431	5	
Gustavs	1 687 739	26	
Masku	2 000	1	
Virmo	81 986	8	
Nådendal	74 088	4	
Pemar	0	0	
Pargas	610 491	23	
Reso	1 200	1	
Salo	14 112	4	
Sagu	0	0	
Tövsala	1 279 950	10	
Åbo	385 830	21	
Vemo	7 693	6	
SAMMANLAGT	7 526 519	109	

4 UTVÄRDERING AV FISKERIGRUPPENS VERKSAMHET

Den största fördelen med lokal verksamhet är kännedomen om de lokala förhållandena. På nationell nivå är det svårare att identifiera lokala behov.

På basen av den feedback om fiskegruppsverksamheten, som i december 2017 insamlats av målgruppen och intressenter, var man i huvudsak mycket nöjda med gruppens verksamhet (tabell 4).

Förverkligande av målsättningar i Skärgårdshavets utvecklingsstrategi samt åtgärdernas inverkan uppföljs med kvalitativa och kvantitativa indikatorer. I ljuset av de indikatorer som skrivits ned i strategin har den förverkligats rimligt bra. Vissa målsättningar har uppnåtts eller till och med överskridits. Dessa är t.ex. mängden projekt som strävar till att förebygga eller minska säl- och skarvskador samt projekt som strävar till att förbättra infrastruktur eller logistik samt antalet företag som deltagit i utbildningstillfällen och studieresor. Samarbete mellan olika aktörer och populariteten av den lokala fisken har ökat. När det gäller kommersiellt fiske har den allmänna utvecklingen inom branschen dock varit nedgående. De största orsakerna för denna utveckling är säl- och

skarvproblem och bristen på nya fiskare åtminstone delvis p.g.a. dessa problem. Projekt som finansierats av fiskerigruppen för att förebygga problem med sälar och skarv har i viss utsträckning kunnat lindra situationen lokalt, men i stor skala är situationen extremt svår. Säl- och skarvbestånden fortsätter att växa, och det kan fiskerigruppen inte påverka.

Tabell 4. Resultat av Skärgårdshavets fiskerigrupps egen mellanvärdering 1.1.2018.

SAARISTOMEREN KALATALOUDEN TOIMINTARYHMÄN VÄLIARVIOINTI			MELLANVÄRDERING AV SKÄRGÅRDHAVETS FISKEAKTIONSGRUPP		
Kohde- ja sidosryhmäkyselyn tulokset (Google drive -kysely)			Resultat av mål- och intressentgruppförfrågan (Google drive)		
Vastaajaryhmä Svarargrupp	Onko kalatalous- ryhmän toiminta tarpeellista - Fyller fiskeaktionsgruppens verksamhet ett behov	Onko neuvonta ja muu avustaminen ollut riittävä - Har dädgivningen och annan hjälp varit tillräcklig	Onko tiedotus ja yhteydenpito ollut riittävä - Har informationen och kommunikationen varit tillräcklig	Onko tiedotus ollut avointa ja luotettava - Har informationen och kommunikationen varit öppen och tillförlitlig	Yhteistyöni ryhmän kanssa toimii hyvin - Mitt samarbete med gruppen fungerar bra
1 = täysin eri mieltä - helt av annat åsikt 5 = täysin samaa mieltä - helt av samma åsikt					
Kaupallinen kalastaja Kommersiell fiskare (15)	4,5	3,9	4,4	4,9	4,4
Kunta Kommun (6)	4,0	3,5	3,8	3,7	3,8
Kalatalousalan organisaatio Organisation inom fiskeribranschen (5)	4,6	4,0	4,6	4,6	5,0
Tutkimus Forskning(5)	5,0	4,4	4,8	5,0	4,8
Muu Annan(3)	4,0	4,0	4,0	5,0	4,3
Kalataloushallinto (MMM, ELY) Fiskeriförvaltning (JSM, NTM-central) (2)	3,5	4,0	4,0	4,0	4,0
Vesiviljelijä Fiskodlare (1)	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kalastusopas Fiskeguide (1)	2,0	1,0	2,0	3,0	2,0
Keskisarvo Medeltal (38)	4,3	3,8	4,2	4,4	4,3

Naturresursinstitutet Luke har på uppdrag av Jord- och skogsbruksministeriet gjort en täckande mellanutvärdering av Finlands fiskerigrupperns verksamhet. I mellanutvärderingen granskas verksamheten i förhållande till de lokala utvecklingsstrategierna samt till de uppställda målen för lokal utveckling och målsättningar för fiskerigrupperna i Finlands operativa program för EHFF (=Utvecklingen av värdekedjan för områdets fiskerinäring som helhet, Utveckling och spridning av nya metoder, Hindrande av konflikter och lösande av dem, Förbättring av samarbetet och förstärkning av populariteten för fiskprodukter, speciellt för närproducerad fisk). På basen av de preliminära resultaten genomför det breda projektspektrum som fiskerigrupperna finansierar målsättningarna i Finlands operativa program. Det mest utmanande är lösandet av konflikter och förhindrandet av att de uppstår. Den allmänna kännedomen om fiskerigrupperna varierar. Lukes mellanutvärdering blir färdig i juni 2020.

5. DEN KOMMANDE PROGRAMPERIODEN OCH FISKERINÄRINGENS STÖRSTA UTMANINGAR

Beredningen av EHFF:s programperiod 2021 – 2027 har försenats såväl på EU-nivå som nationell nivå. I Finland torde ansökningar för fiskerigrupper öppnas under år 2021. Enligt Jord- och skogsbruksministeriets information skulle den nya programperiodens medel finnas att tillgå i början av år 2022.

De förberedande arbetena för Skärgårdshavets fiskerigrupps strategi för den nya perioden inleds ännu före semestrarna. Processen kring beredningen blir öppen och inkluderande. Verksamhetsområdets kommuner och städer hörs också. Enligt preliminära beräkningar blir det några ändringar i den kommunspecifika finansieringen, men för det mesta är ändringarna mycket små. Storleken på den kommunspecifika finansieringen baserar sig på kommunens invånarantal, antalet näringsidkare inom fiskeribranschen samt fiskerinäringarnas proportionella betydelse för kommunen. Finansieringen från de 14 kommunerna har varit sammanlagt 22 750 euro per år.

Fiskerigruppens styrgrupp har listat några preliminära tankar gällande den kommande utvecklingsstrategin. En av de största utmaningar för framtiden är att vända kustfiskets svaga läge i positiv riktning. Ifall fiskmängden i havet ytterligare minskar är det svårt att få nya fiskare. Minskningen av säl- och skarvproblemen är fortsättningsvis en av de viktigaste tyngdpunkterna i utvecklingen. Fiskerimässiga miljöåtgärder torde tas med i strategin till den del det är tillåtet. Innovativt tänkande behövs allt mer. Det övervägs att ta med fisketurismen i strategin.

Lär känna fiskerigruppens verksamhet!

WEBBSIDOR <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/?lang=sv>

FACEBOOK <https://www.facebook.com/SAMEBOATKalatalousFiskeri/>

